

OROSZORSZÁG A XVI-XVII. SZÁZADBAN

1. Az oroszországi fejlődés sajátosságai:

- elzárkózás (nincs kapcsolat Európával)
- kívül áll a világpiacra- saját piacaira (meghódított területek) támaszkodik
- DE: árutermelés fejlődése
- orosz városok lakossága nő
- manufaktúraipar: az elsők az Ural-vidék vaskohói – majd: vasfeldolgozó,rézöntő,üveg-papír-bőrmanufaktúrák
- földhöz kötött jobbágyok, szolgák dolgoznak a manufaktúrákban is– köv.: nem alakul ki kapitalista fejlődés

2. Politikátörténet:

IV. IVÁN (1547- 1584)

Belpolitika:

- először viseli a cár nevet – célja: erős központi hatalom kiépítése
- az ország legfontosabb területeit saját kezelésbe vonta
- reformok kidolgozása
- kiválasztottak dumája - tanácskozó testület
- újjászervezett közigazgatás: a kis-és középbirtokos nemesekre támaszkodott(pomescsikok: szolgáló emberek- katonai szolgálat fejében földbirtokot kaptak)
- a kerületek élén központi hivatalnokok
- bíráskodás, adószedés: kismemesekből választott hivatalnokok
- a bevételek közvetlenül a kincstárba kerülnek
- 1550. Törvénykönyv kibocsátása a központosított hatalom megerősítése
- központosított hadsereg (sztrelec: cár puskás testőrsége, bojárok magánhadserege a cárt is köteles szolgálni)
- beavatkozás a földbirtokviszonyokba: megszüntette az örökletes nemesi földtulajdont
- bojárok elleni fellépés, földek elvétele a belső területeken (opricsnyina)
- opricsnyikok: katonai szolgálatra kötelezett nemesek
- külső területek: zemscsina - bojárok kitelepítése: zemscsina – itt kaptak a bojárok birtokot -
- földet osztott a szolgáló nemesek között (pomescsikok)
- kíméletlen terror, kivégzések
- a beavatkozás a földbirtokviszonyokba + a parasztokat korlátlanul szolgáltatásokra lehetett kötelezni - köv.: parasztok szökése – főleg a Volga-vidékre(Európa legnépesebb államává válik Oroszo.)
- IV. Iván: a parasztok szabad költözködésének akadályozása

Külpolitika:

- tatárok ellen: kazanyi és asztrahányi kánság ellen
- a mongoloktól Szibéria megszerzése – köv.: Oroszo. területe megkétszereződik
- sikertelen harc a balti-tengeri, fekete-tengeri kijáratért (1558-1582)
- Háború Lengyelország ellen – Báthory István győz
- harcok során Oroszország soknemzetiségű országgá lesz
- a köznemesség nem válik egységes renddé
- nincs egységes jobbágyosság, nincs városi önkormányzat

- IV. Iván után kihal a Rurik dinasztia
- **1613-1917:** Romanov-dinasztia

NAGY PÉTER(1689-1725)

Modernizáció:

- Élete: nyugati tanulmányút, álnéven, hajóács
- Külföldi szakemberek behívása, a bojárfiúk nyugatra küldése
- Reformok: nyugati minta követése- célja: – modernizáció, felzárkózás Európához - bojárok szakálla, kaftánja, naptárreform – Juliánus-naptár (13 nap eltérés az európai Gergely-naptárhoz képest)
- 1703. Szentpétervár alapítása – 1713-tól: főváros Moszkva helyett

Katonai reformok:

- szárazföldi hadsereg modernizálása
- hadiflotta megteremtése

Gazdasági reformok: merkantilista gazdaságpolitika

- iparfejlesztés – 200 új manufaktúra – állami felügyelet, jobbágy kényszermunkások
- mezőgazdaság: kender, len, burgonyatermesztés, juhtenyésztés

Államszervezeti reform:

- az állam újjászervezése – központosító politika
- szakminisztériumok létrehozása („szakmai kollégiumok”)
- a szakminisztériumok felettes szerve: szenátus
- közigazgatás: kormányzóságok, tartományok, kerületek kialakítása
- nemesség: állami szolgálatra kötelezte – a tisztviselőket fokozatok szerinti osztályokba sorolta
- a дума elvesztette a szerepét – az uralkodó maga döntött mindenben
- az egyházat az állam alá rendelte: egyházi tanács: Szent Szinódus létrehozása- élén: világi vezető

Külpolitika: kikötőt akar – Európához kapcsolódni

- Északi háború (1700-21)
- Célja: kijutni a Balti-tengerre
- Svédország megtámadása – ellenfele: XII. Károly
- 1700. Narva – svéd győzelem
- Majd: a svédek benyomulnak LO-ba: Varsó, Krakkó, Ukrajna – de: a kozákok nem csatlakoztak a svédekhez – köv:
- 1709. Poltava – svéd vereség
- 1721 béke: az oroszok megkapták a balti-tengeri partvidék egy részét
- Köv.: a balti térségben megszűnt a svéd egyeduralkodó – a tengerparton: Szentpétervár alapítása
- Svédek: megtartják Finnországot
- Kísérlet meleg-tengeri kikötő megszerzésére: 1700. Azov elfoglalása –de: ez nem bizottsítja a kijutást, viszont: orosz- török ellenségeskedés alapja